

CC Anisom

Waarom is Oeganda militair zo actief in de regio van de Grote Meren?

door Martijn Engels

MO*papers is een serie analyses die uitgegeven wordt door Wereldmediahuis vzw. Elke paper brengt fundamentele informatie over een tendens die de globaliserende wereld bepaalt. **MO*papers** worden toegankelijk en diepgaand uitgewerkt.

MO*papers worden niet in gedrukte vorm verspreid. Ze zijn gratis downloadbaar op www.mo.be. Bij het verschijnen van een nieuwe paper wordt een korte aankondiging gestuurd naar iedereen die zijn of haar e-mailadres bezorgt aan mopaper@mo.be (onderwerp: alert)

Martijn Engels is historicus en recentelijk afgestudeerd bij de Vakgroep Conflict- en Ontwikkelingsstudies van de Universiteit Gent. Voor zijn masterproef verbleef hij een maand in Oeganda. Deze paper is een herwerkte versie van zijn onderzoek.

E-mail: martijnengels@hotmail.com

Redactieraad **MO*papers**: Saartje Boutsen (Vredeseilanden), Lieve De Meyer (eindredactie), Rudy De Meyer (11.11.11), Gie Goris (MO*), Brigitte Herremans (Broederlijk Delen), Nadia Molenaers (IOB Antwerpen), Marieke Poissonnier, (Oxfam-Wereldwinkels), Arne Schollaert (Oxfam-Wereldwinkels), Liesbet Vangeel (FOS-Socsol), Emiel Vervliet.

Informatie: mopaper@mo.be of MO*paper, Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel

Suggesties: emiel.vervliet@telenet.be

Wereldmediahuis is ook uitgever van het printmagazine MO*, de mondiale nieuwssite www.MO.be, en van de nieuwsbrief eMO* (tweemaal per week). Verder organiseert de vzw MO* lezingen en mondiale cafés.

Overname van de teksten is toegestaan mits toestemming van auteur en uitgever.

Inleiding

In mei 2016 pochte de president van Oeganda, Yoweri Museveni, tijdens zijn vijfde inauguratietoespraak: “Voor het eerst in 500 jaar kent Oeganda een periode van langdurige vrede. En ons land zal vrede blijven kennen.” Haaks op deze uitspraak staat het feit dat Oeganda een van de actiefste legers uit de regio heeft. Op het moment van de uitspraak was het Oegandese leger (*Uganda People's Defence Force* of UPDF) aan het vechten op twee verschillende fronten. In Somalië vormde het al sinds 2007 de hoofdmoot van de AMISOM-operatie en in de Centraal-Afrikaanse Republiek waren Museveni's militairen nog altijd op zoek naar de restanten van de *Lord's Resistance Army* (LRA). Enkele maanden later stak een Oegandees militair contingent nogmaals de grens over met Zuid-Soedan, nog geen half jaar nadat de troepen zich daar officieel hadden teruggetrokken.

De voorbije twee decennia waren er Oegandese militaire interventies in niet minder dan zes verschillende buitenlandse conflicten: de opstand van het LRA (1987-...), de tweede Soedanese burgeroorlog (1995-2005), de eerste en de tweede Congo-oorlog (1996-1997 en 1998-2000), de Somalische burgeroorlog (2007- ...) en de Zuid-Soedanese burgeroorlog (2013-...).

Aangezien in Oeganda de wil van de president de sleutel is om het buitenlands beleid te begrijpen, moeten we de verklaring voor dit militaristische beleid inderdaad ook zoeken bij de president zelf. Museveni staat bekend als een aanhanger van het idee dat het militaire apparaat het ultieme instrument is voor het voeren van een krachtig buitenlands beleid. Het is die gre-

tigheid voor militaire machtsontplooiing die al jarenlang het Oegandees buitenlands beleid kenmerkt, en bijgevolg zoveel invloed heeft op de situatie in de regio van de Grote Meren.

Omdat Oeganda een van de belangrijkste spelers in de regio is, biedt een inkijk in de voordelen en beweegredenen van buitenlandse militaire interventies een beter inzicht in deze door conflicten geteisterde regio. We gaan na hoe oorlog en conflict een verlengstuk vormen van de binnenlandse politiek en een oplossing bieden voor interne noden. Deze inzichten kunnen bovendien nuttig zijn in het voorspellen van een Oegandese (militaire) reactie op de recente heropleving van onlusten in Congo, op de dreigende genocide in Zuid-Soedan of de politieke crisis in Burundi.

Elke vechtende partij heeft natuurlijk altijd zekere motieven en voordelen om de wapens op te nemen. Het voeren van oorlog verzekert de Oegandese president de steun van de twee belangrijkste pijlers van zijn macht: de donorgemeenschap en het leger. Enerzijds geeft de deelname aan militaire conflicten de president toegang tot buitenlandse steun en krediet bij de internationale gemeenschap om een autoritaire koers te blijven varen. Anderzijds zorgen militaire expedities voor de ontsluiting van grondstoffen en middelen die noodzakelijk zijn om de neopatrimoniale staat te onderhouden. Hiermee wordt niet geïmpliceerd dat Museveni conflicten doelbewust uitlokt, maar eerder dat de actieve deelname aan gewapende conflicten en in sommige gevallen de instandhouding ervan, zijn politieke dominantie stevig verankeren.

MILITAIR CLIËNTELISME

» In Oeganda is al decennia geen militair regime meer aan de macht – in die zin dat het leger geen controle meer uitoefent over de staat. Maar het leger vormt wel nog de machtsbasis voor het politieke systeem. Museveni kwam in 1986 aan de macht met zijn *National Resistance Army* (NRA) na een lange guerrilla tegen de strijdkrachten van Milton Obote. Sinds die tijd is het militaire apparaat een belangrijke pijler van zijn macht gebleven. Het huidige leger is de directe erfgenaam van het NRA en net als kort na de staatsgreep zijn ook tegenwoordig het politieke en het militaire leven nauw met elkaar verweven. Zo worden sleutelposities in de politiek en de ambtenarij bekleed door militair personeel. Sinds de verkiezingen van 2006 is dat ook het geval bij de politie en in de media. Verder staat in de grondwet dat te allen tijde tien vertegenwoordigers van het leger in het parlement moeten zetelen, naast de dertien zetels die al gereserveerd zijn voor veteranen van de *Bush War* (lees: de oude strijdmakkers van de president). Zulke benoemingen moeten de indruk wekken dat het leger een deel van de samenleving is zonder die samenleving te domineren. In werkelijkheid worden deze benoemingen alom geïnterpreteerd als een bewijs van de sluipende militarisering van de Oegandese staat.

Net als in elk ander Afrikaans semi-autoritair regime liggen ook in Oeganda persoonlijke cliëntelistische relaties aan de basis van de politieke verdeelsleutel. De zogenaamde *historicals*, het netwerk van vertrouwelingen rond Museveni dat de kern vormde van het NRA, deelden na de staatsgreep van 1986 in de overwinning. Terwijl hij de hoofdvogel afschoot en het presidentschap en het grootste deel van de eer opeiste, hadden ook zij alles op het spel gezet. Hierdoor konden ze aanspraak maken op een deel van de winst. Om zich te verzekeren van hun loyaliteit, moest Museveni hen nadat hij zijn intrek had genomen in het presidentieel paleis belonen met hooggeplaatste posities en militaire titels die toegang gaven tot openbare middelen.

Dit is niet alleen een manier om de stabiliteit van zijn regime te garanderen, maar Museveni wordt hiertoe ook om een ande-

re reden gedwongen. Om de *Bush War* te kunnen winnen, pleegde het NRA – zoals veel andere rebellengroepen – niet nader gedefinieerde gruwelijkheden. Zoals oudgediende generaal Kahinda Otafiire pleegt te zeggen, zouden die “veel problemen veroorzaken” als ze zouden uitkomen. Om zijn eigen mythe en reputatie te beschermen, moet Museveni zich dus verzekeren van het stilzwijgen van zijn oude strijdmakkers. De meesten van hen zijn medeplichtig en hebben er dus persoonlijk belang bij dat deze zaken niet aan het licht komen, maar het volstaat dat één ontevreden generatiegenoot zoals Otafiire zijn mond opent om het hele systeem onderuit te halen. Daarom moet Museveni hen paaien met openbare ambten en hun toestaan om overheidsmiddelen om te leiden naar persoonlijke rekeningen.

Om die reden moet het bewind in Oeganda worden beoordeeld zoals Patrick Chabal en Jean-Pascal Daloz in 1999 al wisten in hun boek *Africa Works* (zie bibliografie): “Sommige staatshoofden, zoals Museveni, hebben relatief weinig persoonlijke nood aan de status van Big Man en blijken oprecht bereid om noden op korte termijn te overstijgen om doelstellingen op lange termijn te behalen (...) maar zitten gevangen in de patrimoniale staat.” De macht en autoriteit van een *Big Man* is afhankelijk van zijn rijkdom en van de manier waarop en met wie hij deze herverdeelt. Het archetype van dit soort staatshoofd was Mobutu. In Zaïre moest iedereen kunnen mee-eten in de parasitaire staatsstructuur. De keerzijde is dat de *Big Man* even snel zijn autoriteit en positie kan verliezen wanneer de (staats)middelen uitgeput zijn.

Of Museveni het wil of niet: om zijn neopatrimoniale bewind te kunnen aanhouden en zijn positie te vrijwaren, heeft hij nood aan middelen en functies om onder zijn cliënten uit te delen. Militaire corruptie is al sinds de late jaren 1990 een van de voornaamste wegen waarlangs deze middelen en functies worden ontsloten en verdeeld. Naast talrijke verduisteringschandalen blijkt de gemakkelijkste weg naar militaire corruptie weliswaar in het buitenland te liggen.

DE SCHADUWNETWERKEN IN CONGO

Tijdens de Eerste Congo-oorlog (1996-1997) was het economisch aspect slechts een zij-effect, dat Oeganda hielp om de oorlog te financieren. In 1998 was het verbreken van de relaties met Kabila en de daaropvolgende tweede Oegandese interventie echter even sterk geground in het beschermen van economische belangen als in het veiligstellen van de grensgebieden. Het staat onbetwistbaar vast dat de veiligheidsdoelstellingen na enkele maanden werden opzijgeschoven en plaats moesten ruimen voor economische en financiële belangen (Vlassenroot, Perrot en Cuvelier, zie bibliografie).

Het Oegandese leger UPDF had al gauw door hoe het zijn militaire aanwezigheid kon omvormen tot een winstgevende onderneming. Al kort na hun aankomst in 1996 namen Oegandese officieren bestaande informele transnationale handelsnetwerken in Kisangani en Ituri over voor eigen gewin. Maar pas na de tweede interventie in 1998 begonnen de roof van de Congolese natuurlijke rijkdommen en de uitbuiting van de bevolking systematische proporties aan te nemen. Toen evolueerden individuele plunderingen tot grootschalige zakelijke ondernemingen en afspraken tussen UPDF-officieren, rebellenleiders, politieke elites en handelaars. Die stonden in verbinding met legale en illegale internationale handelsnetwerken, die wel altijd werden gedomineerd door Oegandese officieren met een neus voor zaken.

Deze dominante groep was nauw verbonden met de top van het Oegandese bewind. In 2001 legde een VN-onderzoeksgroep het aandeel van enkele hooggeplaatste militairen in dit netwerk bloot, onder meer van Nobel Mayombo, Kahinda Otafiire en Peter Kerim. Ook familieleden van Museveni waren betrokken, zoals zijn zoon Muhoozi Kainerugaba en zijn broer Salim Saleh. Vooral deze laatste was, samen met brigadier James Kazini, een sleutelfiguur in dit even illegale als elitaire handelsnetwerk. Salim Saleh is aandeelhouder in een conglomeraat van bedrijven, waaronder luchtvaartmaatschappijen, privéveiligheidsbedrijven en transportfirma's. Terwijl Kazini de illegale activiteiten van het UPDF in Congo orkestreerde, faciliteerde Saleh via zijn zakenimperium de commercialise-

ring van de geplunderde grondstoffen en verbond hij de oorlogseconomie met internationale legale en illegale handelsstromen.

Hoewel sommigen geloven dat de officieren in Congo grotendeels op eigen houtje handelden en dat Museveni deze plundering niet in gedachten had toen hij zijn troepen het land in stuurde, bleek de president er uiteindelijk toch niet al te veel bezwaar tegen aan te tekenen. Hij ontkende meermaals het bestaan van de militaire grondstoffenroof en de smokkelnetwerken, zelfs wanneer hij werd geconfronteerd met bewijzen die werden geleverd door zijn eigen soldaten en de VN. Hierdoor achtte de VN hem in 2002 medeplichtig aan de plundering van Congo.

Het is vrij onwaarschijnlijk dat de president niets wist van het bestaan en de schaal van deze illegale exploitatie, niet in het minst omdat zijn eigen broer en een groot deel van zijn vertrouwelingen een sleutelrol opeisten. Ook al had Museveni de plundering niet geïnitieerd, hij zag er al snel de voordelen van in. De voortdurende nood aan patrimoniale middelen, die voor het grijpen lagen in Oost-Congo, zorgde dat hij al snel zijn zegen gaf – of alles toch oogluikend liet gebeuren. De president was inderdaad niet al te opgezet met de plundering van zijn buurland, aangezien dit Congo verzwakte als regionale partner. Hij droomde eerder van een stabiele handelspartner, terwijl de roof alleen enkelingen verrijkte en niet Oeganda als staat. Maar deze enkelingen bekleedden wel de sleutelposities in zijn regime.

Tekenend voor de connectie tussen de Oegandese militaire ondernemers en de formele staat is het feit dat de meesten, ook na de internationale veroordeling van hun wandaden, opnieuw werden geïntegreerd in het Oegandese staatsbestel en nog altijd een hoog ambt bekleeden. Van de sleutelfiguren moest enkel James Kazini de gevolgen van zijn daden dragen, hoewel zijn veroordeling waarschijnlijk eerder een gevolg was van zijn politieke ambities dan van zijn aandeel in de plundering.

Het einde van de officiële Oegandese aanwezigheid in Congo in 2003 betekende niet het einde van de illegale exploitatie van het land. Congolese soldaten namen al snel de Oegandese oorlogseconomie over, maar Oeganda bleef lokale paramilitaire

organisaties steunen om de controle over het grensgebied en over de economische activiteit te behouden. Dankzij het voortbestaan van deze contacten en oude netwerken behouden Oegandese ondernemers een voet aan de grond in Congo.

HET EINDE VAN DE MILITAIRE CORRUPTIE?

Het einde van de gemilitariseerde handelsnetwerken in Oost-Congo betekende eveneens het einde van grootschalige corruptie bij het UPDF. Dit gebeurde niet omwille van de internationale kritiek of de onwettelijkheid ervan, maar simpelweg omdat het opperbevel niet meer wil dat zulke praktijken de operationele capaciteit en effectiviteit van het Oegandese leger ondermijnen. Aangezien Museveni het UPDF wil profileren als het meest efficiënte leger in Oost-Afrika – als een visitekaartje voor zijn regionale relevantie – mag dit leger niet worden gezien als een bende plunderende bandieten. Als hij de reputatie van het leger zou laten aantasten door wanbeheer en corruptie, zou hij de steun en geloofwaardigheid verliezen van zowel de modale soldaat als van de donorgemeenschap.

Desondanks is het Oegandees leger sindsdien niet gevrijwaard gebleven van corruptie. Terwijl grootschalige economische plundering zoals in Congo tot het verleden lijkt te behoren, zijn ook bij meer recente Oegandese militaire interventies gevallen van plundering en corruptie gemeld. Dit is immers gewoon de manier waarop het systeem werkt.

In Zuid-Soedan en in de Centraal-Afrikaanse Republiek tijdens de jacht op het LRA in de jaren 2000 deden Oegandese troepen zelfs geen moeite om hun gevoel voor zaken te verbeteren. Illegale houtkap en wapensmokkel waren schering en inslag. Het tropisch hout werd vanuit de Centraal-Afrikaanse Republiek naar Kampala vervoerd in Amerikaanse vliegtuigen. De proliferatie van vuurwapens nam zulke proporties aan dat het UPDF werd aangewezen als de hoofdoorzaak van de groeiende onveiligheid in de streek. Een dorpsheer herinnerde zich: “Het UPDF is hier niet om te vechten, maar wil gewoon geld verdienen”. Hier waren de hoofddaders voornamelijk lagere officieren, niet de toplaag of verwanten van de president

zoals in Congo. Het is echter niet ondenkbaar dat de hogere commandostructuur een graantje meepikte en daarom de illegale handel toeliet.

Er zijn sterke vermoedens dat Museveni's getrouwen ook tijdens de ontplooiing van het UPDF in de Zuid-Soedanese burgeroorlog in 2013 winst wisten te maken, al gebeurde dat op een zakelijker manier dan voorheen. Tijdens dit conflict vertrokken namelijk colonnes vrachtwagens van het huis van Salim Saleh naar de Soedanese grens, om daar levensmiddelen en andere goederen belastingvrij te verkopen. Het *Status of Forces Agreement*, waarin de modaliteiten van de UPDF-operatie waren vastgelegd, liet Oegandese soldaten immers toe persoonlijke zaken in het land te brengen zonder dat ze daar taken op hoefden te betalen. Saleh maakte hier handig gebruik van om de noodlijdende Soedanese markt in te palmen. Het *Status of Forces Agreement* voorzag daarnaast dat Zuid-Soedan de brandstofkosten zou terugbetalen. Terwijl ze in Djoeba volhouden dat ze deze afspraak zijn nagekomen, heeft de Oegandese schatkist geen geld ontvangen. Dat bedrag is, waarschijnlijk nog verhoogd met een extra oorlogspremie, rechtstreeks in de handen van het door de president gedomineerde ministerie van Defensie beland en niet bij het parlement, dat de kosten van de interventie had voorgeschoten.

Ook bij de missie van de Afrikaanse Unie in Somalië AMISOM is er sprake van corrupte praktijken. Een Amerikaans waarnemer zegt over het UPDF: “goede soldaten, maar sommigen van de officieren zijn dieven”. In 2012 dienden verschillende soldaten een klacht in over achtergehouden of niet-uitbetaalde soldij. Velen kregen bedorven rantsoenen of zelfs geen rantsoen, omdat het verkocht was. Dekens die waren voorzien door de VN, zouden meteen zijn doorverkocht, wat resulteerde

in een verlies van 105 miljoen Oegandese shilling. Munitie en brandstof blijken de meest gegeerde handelswaar. Zo werden gepantserde voertuigen niet ingezet om de voorziene brandstof te kunnen verkopen.

Toen dit alles Museveni ter ore kwam, eiste hij meteen een onderzoek. Dit nieuws zorgde uiteraard voor nogal wat spanning bij de hogere officieren, die zich opeens allemaal wilden bemoeien met de samenstelling van de onderzoekscommissie. Enkele twijfelachtige kandidaten overleefden de selectie, tegen sommigen liepen disciplinaire procedures, anderen hadden een verdacht verleden in Kampala's zakenwereld. Uiteindelijk kregen enkele lagere officieren de schuld, maar de zenuwachtigheid bij de hogere officieren laat natuurlijk vermoeden dat er meer aan de hand is. De diefstal van AMISOM-materieel gebeurde inderdaad op zo'n grote schaal, dat zij deel moet uitmaken van een goed opgezette onderneming. Indien die zou worden onderworpen aan een ernstig en onafhankelijk onderzoek, zouden zeker enkele grote namen in de Oegandese poli-

tiëk-militaire wereld aan het licht komen. De naam van brigadier Leopold Kyenda, de man die de onderzoekcommissie samenstelde, maar ook die van huidig bevelhebber van de UPDF-grondtroepen David Muhoozi zijn al genoemd in dit complot waarin militaire logistieke middelen, zoals brandstof, militaire bescherming en mankracht ter beschikking worden gesteld aan onder andere een buitenlands bedrijf dat beveiligde wegen aanlegt in Somalië. Ondanks sluitend bewijs hiervoor is het sprekend dat de hogere officieren alweer buiten schot blijven en de kans krijgen om de feiten aan te passen, terwijl de lagere officieren moeten opdraaien voor hun misdaden.

Net als in de Democratische Republiek Congo is het in Zuid-Soedan en Somalië hoogst twijfelachtig of Museveni rechtstreeks betrokken was bij het opzetten van deze illegale netwerken. Door zijn afkeurende reactie valt zelfs te betwijfelen of hij zulke corruptie nog wil toelaten. Maar het is een feit dat hij in enkele decennia een systeem heeft opgebouwd dat zulke praktijken toestaat en er zelfs op teert.

HET BEÏNVLOEDEN VAN DE DONORGEMEENSCHAP

Museveni's regime is al vanaf het begin in 1986 zwaar afhankelijk van buitenlandse (ontwikkeling)hulp en de steun van de internationale gemeenschap. In de jaren 1990 was ongeveer de helft van het nationale budget afkomstig van donoren. Tussen 2002 en 2007 bedroeg de budgettaire steun aan het land in de vorm van directe transfers nog altijd tussen de 600 miljoen en 1 miljard dollar.

In de jaren 1990 was de gemakkelijkste manier om deze noodzakelijke internationale steun te verkrijgen het aanvaarden en uitvoeren van liberale economische hervormingen. Oeganda ontwikkelde zich daarom tot een van de succesvolle voorbeelden van liberalisering, waar internationale financiële instellingen graag naar verwezen om de doeltreffendheid van hun hervormingsprogramma's te verdedigen. Omdat de donorgemeenschap een van zijn meest succesvolle voorbeelden niet graag wilde ondermijnen, was ze bereid een oog dicht te knippen voor de minder democratische aspecten van Museveni's regime. Op die

manier kon Oeganda grotendeels ontsnappen aan de groeiende gevoeligheid voor democratie, mensenrechten en corruptie. De laatste jaren, door de eis vanuit de internationale gemeenschap naar meer controle en transparantie na duidelijk zichtbaar misbruik, verliezen economische hervormingen echter veel van hun aantrekkelijkheid.

Door de groeiende belangstelling en steun voor Afrikaanse initiatieven van vredeshandhaving heeft regionaal conflictbeheer vandaag de plaats ingenomen van liberaliserende hervormingen als *best practice* om toegang te krijgen tot noodzakelijke internationale steun. Daarbij maakt het niet uit of de conflicten in kwestie een directe bedreiging vormen voor de deelnemende staat of niet. Met het voeren van een actief en interventionistisch buitenlands beleid probeert Museveni zich te profileren als 'bewaker van de stabiliteit' in de regio van de Grote Meren en onmisbaar te blijven voor de donorgemeenschap. En daarin is hij met glans geslaagd. Door zich te mengen in de talrijke onlusten in de regio

en een actief imago-beheer te voeren, slaagt hij erin zich bij de internationale gemeenschap op te werpen als de go-to staatsman in de regio. Daarvoor geeft de president jaarlijks ongeveer 1 miljoen dollar uit aan consultancybedrijven en lobbygroepen in Washington en Londen.

Veel buitenlandse vertegenwoordigers geven toe dat Oeganda, en meer bepaald het UPDF, een onontbeerlijke factor is gewor-

den in het stabiliseren van de regio. Door zich te profileren als stabiliserende en noodzakelijke speler in de regio, kan Museveni internationale steun behouden zonder toe te geven aan de eisen tot democratisering die daar meestal mee samenhangen en die de autoritaire basis van zijn bewind zouden ondermijnen.

BOUWEN AAN ZIJN IMAGO: DE WAR ON TERROR TEGEN HET LRA

Al sinds de jaren 1990 lukt het Museveni om zich te profileren als belangrijkste bondgenoot van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk in de strijd tegen de verspreiding van het islamitische extremisme in Afrika. Die positie kan hij vooral uitspelen door zijn rivaliteit met het 'islamitische bolwerk' Khartoem. Museveni weet de rol van een militante islamitische dreiging in de jarenlange rivaliteit tussen Oeganda en Soedan sterker uit te vergroten dan ze lang geweest is. De rivaliteit draait in feite meer rond politiek, veiligheid en verdeling van invloedssferen dan rond religie.

Al sinds 1996 ontvangt Oeganda, samen met Ethiopië en Eritrea, jaarlijks een mooi bedrag van de Amerikaanse regering voor zijn rol als 'frontstaat'. In de nasleep van de aanslagen in de VS van 11 september 2001 is dit bedrag gestegen. De jaarlijkse 'hulp' van de VS aan Oeganda wordt nu geschat op 750 miljoen dollar per jaar, waarvan 170 miljoen voor militaire hulp en samenwerking. Daarnaast kan Museveni ook rekenen op steun van zowel de Verenigde Staten als het Verenigd Koninkrijk, om hun invloed aan te wenden bij de donorgemeenschap indien hij een groter aandeel van zijn internationaal gesteunde staatsbudget wil omleiden naar het militaire apparaat. Oeganda heeft zijn status als internationale bondgenoot tegen het terrorisme bovendien kracht bijgezet door zich sterk toe te leggen op informatievergaring over terroristische netwerken. En het is maar al te graag bereid die informatie te delen met andere landen, ook met België.

Het uitroepen van de *Global War on Terror* in 2001 bood Museveni een machtig instrument om internationale steun te krijgen voor zijn minder populaire militaire excursies tegen Oegandese rebellen in Oost-Congo en Zuid-Soedan. Waar de Oegandese rebellen van het LRA en de *Allied Democratic Forces* (ADF) voorheen 'bandieten' en 'criminelen' werden genoemd, werden ze na 9/11 uitdrukkelijk voorgesteld als islamitische terroristische dreiging. Dankzij Oegandees lobbywerk kwamen beide rebellengroepen op de lijst van terroristische organisaties te staan, zodat een nationaal conflict onderdeel werd van de wereldwijde oorlog tegen terreur.

Ondanks de christelijke naam van het *Lord's Resistance Army* is er inderdaad wel sprake van een zekere connectie tussen het LRA en de islam. Tijdens hun vlucht naar het zuiden van Soedan bekeerden veel strijders zich tot de islam, niet vanwege hun geloofsopvatting maar eerder uit opportunisme om wapens en materiaal te krijgen van de Soedanese regering.

Samenwerking met Khartoem ligt ook aan de basis van het verhaal van de 'islamitische' ADF. Soedan sponsorde in 1996 de fusie tussen Rwandese milities en verschillende uit Oeganda verjaagde rebellen, onder andere van de islamitische Tabligh-sekte, die niet zozeer een fundamentalistische islam nastreefde maar zich eerder verzette tegen de inmenging van het bewind van Museveni in de moslimgemeenschap. Uit deze fusie ontstond de ADF. Ondanks deze banden met de islam

kan de ADF door de aard en doelstellingen moeilijk op dezelfde lijn worden geplaatst als Al-Qaida of Boko Haram. Maar de Oegandese overheid vergrootte deze connectie sterk uit om ze te kunnen gebruiken als instrument in de diplomatieke relaties met de Amerikaanse overheid.

Voordat deze mogelijkheid zich voordeed, waren binnen de internationale gemeenschap en zelfs in de VS de meningen over de strijd tussen het LRA en het UPDF op zijn minst verdeeld. Veel waarnemers verweten Museveni de oorlog in het noorden van zijn land en over de grens met Soedan opzettelijk te verlengen, zodat hij ongestoord een crisissituatie in stand kon houden. Internationale ngo's bekritiseerden de mensenrechtenschendingen, de geweldpleging door Oegandese soldaten en de rampzalige gevolgen van de gedwongen ontvolking van het platteland. In tegenstelling tot Museveni's voorkeur voor een militaire oplossing ijverden ze voor onderhandelingen en vredesgesprekken. Onder internationale druk kwamen er uiteindelijk in 2006 veelbelovende vredesonderhandelingen in Djoeba.

Maar enkele jaren later mislukten die onderhandelingen volledig. Museveni legde de schuld hiervoor uitsluitend bij het LRA, hoewel de regering evenveel blaam trof. Zij slaagde erin haar aandeel in de schuld door gericht imago-beheer van zich af te schudden, onder andere door een lobbybedrijf te betalen om haar goede bedoelingen in de verf te zetten. Nu de beste kans op een vredesakkoord verkeken was, kreeg de militaire weg die Museveni van het begin al verkoos meer en meer aanhangers. Organisaties die voorheen de voorkeur gaven aan een vreedzame oplossing, veranderden na de mislukking van het overleg van standpunt en ijverden mee voor meer steun aan het UPDF. Illusterend voor deze veranderde houding was de campagne 'Kony2012', die hoofdzakelijk opriep voor meer militaire en budgettaire steun aan het Oegandese leger. Over

de misdadige acties en gruwelijkheden door de soldaten werd met geen woord gerept, aangezien de beeldvorming zich enkel richtte op het demoniseren van het LRA.

Na een grootschalige militaire operatie in 2008 moest het LRA zich grotendeels terugtrekken in de Centraal-Afrikaanse Republiek, waar het niet langer een bedreiging vormt voor de Oegandese bevolking en militair niet veel voorstelt. Tegenover Amerikaanse en Engelse beleidsmakers wordt het LRA – louter ter versterking van de diplomatieke positie van Oeganda – echter nog altijd opgevoerd als een imminente terroristische dreiging voor de hele regio. Naast een persoonlijke queeste om Joseph Kony in te rekenen, is dit de voornaamste reden waarom het UPDF in de jungle van de Centraal-Afrikaanse Republiek nog altijd op het LRA jaagt.

Die jacht is georganiseerd als regionale missie van de Afrikaanse Unie: het *Regional Cooperation Initiative for the Elimination of the LRA*. In feite gaat het om een Oegandese onderneming, maar door ze te kaderen binnen een regionaal samenwerkingsverband hoeft Oeganda niet meer zelf de kosten te dragen. Terwijl hij in de ogen van de internationale gemeenschap en de Oegandese bevolking een nobel doel nastreeft, kan Museveni zijn rol als regionale stabilisator versterken en krijgt hij toegang tot buitenlandse financiering voor zijn leger, zonder dat hij zich zorgen hoeft te maken over een directe bedreiging van zijn bewind of over de kosten. Deze instrumentalisering van het LRA werd onlangs bevestigd door UPDF-woordvoerder Paddy Ankunda. Die verklaarde dat Oeganda zich zou terugtrekken uit de Centraal-Afrikaanse Republiek, enerzijds omdat het LRA geen bedreiging meer vormt en anderzijds – en vooral – omdat de internationale steun niet meer volstaat. Pas wanneer alle mogelijke internationale steun en aandacht volledig is uitgeput, kan Museveni het LRA eindelijk ten grave dragen.

SHOWCASE SOMALIË

Terwijl er in de Oost-Afrikaanse gemeenschap aanvankelijk betrekkelijk weinig enthousiasme bestond om troepen naar “een van de moeilijkste contexten in de geschiedenis van moderne vredesoperaties” te sturen, zag Museveni er geen graten in om de vredesmissie AMISOM bijna vier jaar lang vrijwel alleen te dragen. Hoewel inmiddels ook andere landen uit de regio hun deelname hebben bevestigd, is Oeganda nog altijd het land dat de meeste troepen levert aan de missie. Museveni weet goed genoeg dat terrorisme een wereldwijd probleem is en dat vechten tegen Al-Shabab in het wetteloze Somalië zijn internationale relevantie enkel kan vergroten. Nog meer dan bij zijn trans-Afrikaanse strijd tegen het LRA is de voornaamste motivatie voor Museveni's toewijding aan AMISOM dat hij ‘op goede voet wil staan’ met de donorgemeenschap. Een lid van het Oegandese Comité voor Defensie liet daarover geen twijfel bestaan: “We zitten niet in Somalië voor onszelf, maar om de wereld een gunst te bewijzen (...) wij moeten de internationale gemeenschap niet bedanken, zij zouden ons moeten bedanken om de regio veilig te houden”.

Oeganda ontvangt voor zijn inspanningen zowel steun van Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten als de Verenigde Naties. ‘Op goede voet staan’ betekent echter niet enkel dat de president financiële steun krijgt, maar dat hij ook politiek krediet opbouwt bij de internationale gemeenschap. Nadat het UPDF in 2007 zijn troepen ontplooidde in Somalië, waren internationale

MUSEVENI ALS ANTIGENOCIDAIR

Ook bij de minder populaire militaire interventies in Congo en tijdens de Zuid-Soedanese burgeroorlog probeerde Museveni de negatieve gevolgen voor zijn imago te beperken en zelfs om te keren tot een positief verhaal. Tijdens de eerste en tweede Congo-oorlog werd het UPDF beschuldigd van het illegaal ontginnen van grondstoffen, het opvoeren van de etnische spanningen en het sponsoren van lokale milities in Oost-Congo. Toch trachtte Museveni deze interventie te verdedigen door zijn discours aan te passen aan westerse interesses. Hij bestempelde Oost-Congo als een toevluchtsoord voor terroristische organisaties en hij beweerde ook te zijn tussengekomen om een potentiële genocide in de regio te verijdelen. Museveni wees er daarnaast op dat hij simpelweg was toegetreten tot een regionale coalitie die zich aan

actoren opvallend minder snel geneigd om kritiek te geven over het gebrek aan politieke vrijheid in het land of op het wangedrag van het UPDF in Oost-Congo. Toen Oegandese officieren in VN-rapporten beschuldigd werden van oorlogsmisdaden of toen verbanden werden blootgelegd met de M23-rebellen, beantwoordde de UPDF-woordvoerder deze aantijgingen met de niet te misverstane waarschuwing dat Oeganda zijn toewijding om enkele duizenden soldaten in Somalië te houden ook snel weer kan intrekken. Een volgend VN-rapport vond daarop geen enkele aanwijzing meer van enige steun aan Congolese rebellen vanuit Oeganda, hoewel er op het terrein weinig was veranderd.

Voor het onderdrukken van burgerprotesten, zoals de geweldadige reactie tegen het vreedevolle *Walk to Work*-protest of de *Buganda Riots*, kreeg Museveni alleen maar gedempte kritiek en een tijdelijke opschorting van een beperkt deel van de buitenlandse hulp. Door zijn wil om militair bij te dragen aan de regionale veiligheid, dwingt Museveni zijn donoren om twee keer na te denken vooraleer ze kritiek uiten op zijn beleid. De realiteit is dat de missie in Somalië simpelweg in elkaar zou storten als het UPDF zich zou terugtrekken, en de meeste donorlanden weten dit. Aangezien er niet veel legers in de regio competent genoeg zijn om zulke operaties uit te voeren, moeten de donoren wel samenwerken met de weinige legers die dat wel zijn. En het UPDF is er daar één van.

de internationale regels hield, om vrede en stabiliteit in Oost-Congo te herstellen. Zo wilde hij deze militaire aanwezigheid volledig laten aansluiten bij zijn rol als regionale bemiddelaar. Al die pogingen ten spijt moest de president in 2002 onder nationale en internationale druk zijn troepen terugtrekken. De internationale verontwaardiging en kritiek waren echter van korte duur. Al in 2011 ontving Museveni felicitaties van de internationale gemeenschap voor zijn engagement voor het behoud van de stabiliteit en vrede in de regio, onder andere ook voor zijn pogingen om de stabiliteit in Oost-Congo te vrijwaren.

De Oegandese interventies in de Zuid-Soedanese burgeroorlog in 2013 en in 2016 waren voornamelijk gericht op het indijken

van de gevaren van een wetteloos en dus gevaarlijk buurland en het beschermen van de eigen burgers. Maar ook hier wilde Museveni in de buitenwereld de aandacht trekken op de altruïstische en humanitaire facetten van zijn inmenging. Opnieuw werd het vermijden van een genocide aangehaald als belangrijkste motivatie. Het is inderdaad zo dat de burgeroorlog verloopt langs etnische breuklijnen en dat etnisch geweld nooit veraf is. Het schuldvraagstuk van de Rwandese genocide indachtig, valt de dankbaarheid en opluchting van de internationale gemeenschap voor Museveni's ingrijpen gemakkelijk te begrijpen.

Aanvankelijk kon de president daarom rekenen op begrip en zelfs

waardering van het Westen. Maar die dank werd nooit openlijk geuit. Door verregaande inmenging in de Zuid-Soedanese politiek en duidelijke steun aan Salva Kiir kreeg in het internationale discours al gauw de vraag naar nationale soevereiniteit de bovenhand. Bovendien schond het UPDF zijn mandaat door offensieve operaties uit te voeren en zijn troepen niet na 45 dagen terug te trekken. Door die overtredingen en haar bijna heilig respect voor de soevereiniteit van een natie, moest de internationale gemeenschap Museveni wel veroordelen voor deze interventie. Hoewel de president ontkent enige vorm van appreciatie te verwachten, blijkt dat gebrek aan openlijke erkenning voor het in de hand houden van een potentieel desastreuze situatie hem wel dwars te zitten.

HUIDIGE TRENDS EN TOEKOMSTIGE UITDAGINGEN

Oorlog voeren is dus een centraal kenmerk van het regime van Museveni. Hij gebruikt oorlog om aandacht en steun te krijgen van de twee belangrijkste pijlers van zijn macht: het leger en de

donorgemeenschap. Maar enkele recente gebeurtenissen en evoluties in Oeganda kunnen ingrijpende gevolgen hebben voor deze strategie van oorlog om zijn bewind te ondersteunen.

GROEIEND DEMOCRATISCH DEFICIT

Het ondemocratisch en hardhandig verloop van de Oegandese presidentsverkiezingen in 2016 stuitte op heel wat internationale kritiek, waardoor Museveni's positie als lieveling van de donoren en regionale stabiliserende kracht een flinke deuk heeft gekregen. De internationale gemeenschap blijkt eindelijk genoeg te hebben van het democratisch deficit dat Museveni al die jaren heeft opgebouwd en tijdens de laatste verkiezingen schaamteloos heeft aangevuld. De Amerikaanse ambassadeur bestempelde de president als een veiligheidsrisico voor Oeganda en bij uitbreiding voor de regio. In de VS waren al stemmen te horen om de relatie met Museveni te herzien. Omdat hij "de spot drijft met Obama's oproep voor goed bestuur en democratie in Afrika (...), laat onze financiële hulp uitschijnen dat een land zich niets van de burgerrechten moet aantrekken, zolang het maar een bondgenoot blijft in de strijd tegen het terrorisme". Museveni reageerde op die beschuldigingen dat "ze zich met hun eigen zaken moeten bemoeien (...) Buitenlanders moeten mij geen bevelen geven."

Een bevolkingsexplosie, hoge jeugdwerkloosheid, de opkomst

van een nieuwe generatie zonder historische band met de president, het feit dat de oppositie nu Kampala controleert, groeiende nervositeit bij de veiligheidsdiensten over kritische stemmen, het afsluiten van sociale media tijdens de verkiezingen en het repressieve verloop van de stembusgang – dat alles heeft ertoe bijgedragen dat de internationale gemeenschap begint in te zien dat het, ondanks dertig jaar stabiliteit, ook in Oeganda zwaar en plotseling kan mislopen. De kritiek bleek weliswaar veeleer ingegeven door de vrees voor destabilisering in Oeganda dan een principiële oproep voor democratisering. Om al die kritiek van zich af te schudden, is het mogelijk dat Museveni meer gaat inzetten op zijn rol van bemiddelaar in de regio.

De laatste verkiezingen hebben geleid tot een wederzijdse aantasting van de relatie tussen Oeganda en de donorgemeenschap. In het verleden bleken zulke relatiebreuken meestal van tijdelijke aard. Het blijft daarom afwachten of democratie het zal winnen van stabiliteit. Al lijkt het er nu toch op dat een groeiend democratisch deficit stilaan het einde kan betekenen van de gouden tijden van Museveni's internationale populariteit.

DE OPKOMST VAN DE PROFESSIONALS

De laatste jaren zijn er ook enkele ingrijpende veranderingen gebeurd in de hoogste militaire rangen, die laten vermoeden dat Museveni een eind wil maken aan de huidige positie van het leger en aan het leger als kanaal voor cliëntelisme. Terwijl het UPDF al vanaf zijn ontstaan nauw verbonden is met de binnenlandse politiek, lijkt de president nu een louter externe rol voor dat leger te voorzien. Dat wil niet zeggen dat het UPDF niet meer zou tussenkomen in binnenlandse aangelegenheden, maar het militaire apparaat wordt losgekoppeld van de politieke structuur. De *historicals* kregen te veel invloed en Museveni verloor zijn greep op hen, aangezien ze hem eerder zagen als hun gelijke dan als 'bevrijder van het vaderland' en opperbevelhebber. Door hen te belonen voor hun trouw en bijstand met invloedrijke posities, sijnpelde het gevaar binnen dat te veel macht in te weinig handen zou vallen. De meeste kritiek en het meeste gevaar voor zijn positie komt dan ook uit deze kringen. Daarenboven zagen zij hun positie voornamelijk als een manier om hun persoonlijke rekeningen te spijzen. Behalve de allerdichtste getrouwen van Museveni zijn tegenwoordig vrijwel alle *historicals* uit het opperbevel verwijderd.

Momenteel kent het leger een tendens van rijzende sterren. De nieuwe generatie bestaat uit topofficieren die zijn opgeleid aan prestigieuze militaire academies in het buitenland en die weinig begaan blijken met de politiek of interne aangelegenheden. Hun professionaliteit en politieke neutraliteit moeten een afwijzing van corruptie garanderen en zouden kunnen leiden tot een breuk met de structuur van cliëntelisme in het leger. Deze *professionals* hebben hun snelle promotie te danken aan de president en zien hem eerder als 'vader van de natie' dan als strijdmakker. Zij zijn hem maximale loyaliteit verschuldigd, een loyaliteit die hij niet kon verwachten van de *historicals*. Als gevolg van deze professionalisering en externalisering verhoogt de operationele capaciteit van het UPDF, waardoor het competenten kan deelne-

men aan regionale vredesmissies. Dit toont duidelijk dat de rol van het UPDF in de regio nog niet is uitgespeeld. Op die manier versterkt deze omslag ook Museveni's relevantie in de regio en zijn internationale positie.

De meeste van deze nieuwe commandanten zijn generatiegenoten van Museveni's zoon Muhoozi Kainerugaba en hebben samen met hem gestudeerd. Daarom zijn er vermoedens dat de overgang van de *Bush War*-generatie naar de Muhoozigeneratie een eerste stap is om een autoritaire dynastie in te stellen. Deze ommekeer is bovendien enkel mogelijk door de uitbreiding van het *Special Forces Command* (SFC), een soort 'leger binnen het leger' onder directe controle van de president en onder leiding van Muhoozi. Deze 'Praetoriaanse Garde' wordt algemeen gezien als een veiligheidsklep voor de president. Het SFC controleert al de belangrijkste posities in het militaire apparaat en bestaat voornamelijk uit stamgenoten van de president, een belangrijke factor van de loyaliteit. Doordat Museveni verzekerd is van de trouw van deze persoonlijke garde, is het mogelijk om de rest van het leger te hervormen tot een efficiënte macht voor externe interventies.

Het blijft echter onduidelijk of deze ommekeer inderdaad het einde zal betekenen van de Oegandese militaire wandaden. Enkele van Museveni's verwanten behouden immers hun positie, onder wie degenen die de belangrijkste rol speelden in de gemilitariseerde handelsnetwerken in Congo. Samen met de opkomst van het SFC doet dit vermoeden dat Museveni eerder de fragmentatie van zijn regime wil tegengaan en de geloofwaardigheid van het UPDF wil opkrikken dan werkelijk goed bestuur nastreven. Het grootste gevaar ligt erin dat het SFC, de nieuwe machtsbasis van de familie Museveni, de structuur van cliëntelisme van het UPDF zal overnemen. Hun rigoureuze controle over de oliereserves rond het Albertmeer doet het ergste vermoeden.

WAT VALT ER IN DE NABIJE TOEKOMST TE VERWACHTEN?

Op basis van de bovenstaande analyse van Museveni's beweegredenen voor militaire interventies kunnen we proberen een uitspraak te doen over de kansen op Oegandese inmenging in de huidige crisissen in Congo, Burundi en Zuid-Soedan.

De president lijkt zijn lesje te hebben geleerd na zijn vorige omstreden interventies in Congo. Om deze reden en door de aanwezigheid van de MONUSCO-troepenmacht is het twijfelachtig of Oeganda nogmaals officieel troepen zal sturen naar Congo. De situatie in Congo is zo gefragmenteerd en ingewikkeld, dat een buitenlandse militaire interventie eerder op een catastrofe uitdraait dan succes oogst. De kans op een negatieve reactie van de internationale gemeenschap is bijgevolg te groot. En dit kan Museveni op dit moment missen als kiespijn. Daarenboven is Kabila, in tegenstelling tot Mobutu, niet betrokken bij het steunen van anti-Oegandese rebellen in de grensgebieden. Omdat Museveni nu eerder een stabiel Congo wenst dat geïntegreerd kan worden in de regio, lijkt het waarschijnlijk dat hij zal aansturen op een politieke oplossing via de Afrikaanse Unie. Om zich te beschermen tegen de heropflakking van geweld in Oost-Congo en om dat geweld buiten de grenzen te houden, kan het regime zijn steun aan pro-Oegandese gewapende groepen in de grensgebieden versterken.

De crisis in verband met de derde ambtstermijn van de president in Burundi vormt een belangrijke testcase voor de Afrikaanse Unie en de Oost-Afrikaanse Gemeenschap, maar ook voor Museveni. Na de internationale kritiek in 2016 kan een succesvolle bemiddeling in Burundi zijn blijvende relevantie in de regio bevestigen. Eerder door Museveni geleide gesprekken draaiden weliswaar op niets uit, omdat hij toen zijn aandacht veeleer moest richten op de naderende verkiezingen in eigen land dan op Burundi. Daarop droeg hij de onderhandelingen

over aan Benjamin Mkapa, de ex-president van Tanzania, die wel nog steeds onder de vleugels van Museveni moet werken. Hierdoor houdt Oeganda dus een voet tussen de deur in Burundi wanneer de prijzen worden uitgedeeld.

In Zuid-Soedan bevestigt de ordelijke en snelle interventie van juli 2016 de blijvende Oegandese bemoeizucht in dit land. Al sinds het ontstaan van de staat heeft Museveni er een grote invloed gehad. Hij bood niet alleen hulp in de onafhankelijkheidsstrijd, maar hij blijft het land ook beschouwen als zijn bufferstaat – of een soort vazalstaat – tegen Soedanese invloeden. De interventies in het verleden leren ons dat Museveni de staat, en daarmee voornamelijk het bewind van Salva Kiir, niet gauw aan zijn lot zal overlaten. Enkele dagen na de Oegandese interventie verklaarde de Afrikaanse Unie, gesteund door de VN, een regionale troepenmacht naar Zuid-Soedan te sturen. Deze troepenmacht zal bestaan uit soldaten van zowel Ethiopië, Kenia, Soedan, Rwanda als Oeganda. In tegenstelling tot de huidige VN-troepenmacht zou deze missie een sterker mandaat hebben om de veiligheid van de burgers te garanderen. Als Museveni, net als in Somalië, een leidende rol kan spelen in deze missie, zal dit ook een stevige oppeper betekenen voor zijn gedeukt internationaal imago.

Unilaterale Oegandese interventies blijken dus tot het verleden te behoren. Het UPDF zal meer en meer geïntegreerd worden in een regionaal kader. Dit lijkt samen te hangen met de wens van Museveni om corruptie in het UPDF aan te kaarten en het om te vormen tot een efficiëntere troepenmacht, als instrument voor zijn regionale dominantie en internationale relevantie. Een positieve kant van deze verandering is dat UPDF-soldaten in een meer gecontroleerde en zichtbare structuur zullen opereren, wat schaamteloos plunderen en burgers lastigvallen al moeilijker maakt.

Selecte bibliografie

- Chabal, P. & Daloz, J.P. (1999). *Africa works: disorder as political instrument*. London: International African Institute.
- Clark, J. F. (2001). Explaining Ugandan intervention in Congo: evidence and interpretations. *The Journal of Modern African Studies*, 39(02), 261–287.
- Fahey, D. (2010). GUNS AND BUTTER: UGANDA'S INVOLVEMENT IN NORTHEASTERN CONGO 2003-2009. *L'Afrique Des Grand Lacs*, 343–370.
- Fisher, J. (2012). Managing donor perceptions: Contextualizing Uganda's 2007 intervention in Somalia. *African Affairs*, 111(444), 404–423.
- Fisher, J. (2013). Structure, agency and Africa in the international system: donor diplomacy and regional security policy in East Africa since the 1990s. *Conflict, Security & Development*, 13(5), 537–567.
- Fisher, J. (2014). Framing Kony: Uganda's war, Obama's advisers and the nature of "influence" in Western foreign policy making. *Third World Quarterly*, 35(4), 686–704.
- Lynch, E. A. (2006). Uganda and U.S. foreign policy. *Orbis*, 50(1), 103–116.
- Miller, J. (2011). At What Cost? Aid-Security Relations in East and West Africa.
- Mwenda, A. (2010). Uganda's politics of foreign aid and violent conflict: the political use of the LRA rebellion. In T. Allen & K. Vlassenroot (eds.), *The Lord's Resistance Army: myth and reality*. London: Palgrave Macmillan.
- Perrot, S. (1999). Entrepreneurs de l'insécurité. La face cachée de l'armée ougandaise. *Politique Africaine*, 75, 60–71.
- Prunier, G. (1999). L'Ouganda et les guerres congolaises. *Politique Africaine*, 75, 43–59.
- Prunier, G. (2004). Rebel movements and proxy warfare: Uganda, Sudan and the Congo (1986-99). *African Affairs*, 103(412), 359–383.
- Reno, W. (2001). The politics of war and debt relief in Uganda. *Conflict, Security & Development*, 1(02), 5–23.
- Reno, W. (2012). The regionalization of African security. *Current History*, 111(745), 175–180.
- Schomerus, M. (2012). "They forget what they came for": Uganda's army in Sudan. *Journal of Eastern African Studies*, 6(1), 124–153.
- Tangri, R., & Mwenda, A. (2016). Military Corruption & Ugandan Politics since the Late 1990s. *Review of African Political Economy*, 30(98), 539–552.
- Titeca, K., & Costeur, T. (2015). An LRA for everyone: How different actors frame the lord's resistance army. *African Affairs*, 114(454), 92–114.
- Tripp, A. M. (2010). *Museveni's Uganda: Paradoxes of Power in a Hybrid Regime*. Boulder, CO: Lynne Rienner.
- Victor, J. (2010). African peacekeeping in Africa: Warlord politics, defense economics, and state legitimacy. *Journal of Peace Research*, 47(2), 217–229.
- Vlassenroot, K., Perrot, S., & Cuvelier, J. (2012). Doing business out of war. An analysis of the UPDF's presence in the Democratic Republic of Congo. *Journal of Eastern African Studies*, 6(1), 2–21.
- Ylönen, A. (2014). Peace or stability? A critical appraisal of external interventions in South Sudan. *Journal of Peacebuilding and Development*, 9(3), 102–108.

REEDS VERSCHENEN MO*PAPERS

2017

- jan 2017: Waarom is Oeganda militair zo actief in de regio van de Grote Meren? (*Martijn Engels*)

2016

- dec 2016: 25 jaar Belgische multilaterale samenwerking. Kan een kleine speler groot worden in multilateraal verband? (*Kris Panneels*)
- dec 2016: De multilaterale ontwikkelingssamenwerking. Wat we samen doen, doen we beter? (*Kris Panneels*)
- okt 2016: De strijd om de Europese ontwikkelingsbudgetten (*Dirk Brems en Sarah Hulsmans*)
- jul 2016: Hervrederingssamenwerking (*Gorik Ooms*)
- mei 2016: Humanitaire hulp voor deze tijd? (*Overseas Development Institute*)
- apr 2016: Buen vivir: Komt het goede leven uit Zuid-Amerika? (*Eduardo Gudynas*)
- mar 2016: De EU als "ontwikkelingsland", De universele ontwikkelingsagenda van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in het Europees beleid (*Dirk Brems en Julie Lamsens*)
- mar 2016: Europa redden door de democratie te herstellen (*Stephen Bouquin en Karin Verelst, Thomas Fazi*)
- feb 2016: Anno 2016 is ontwikkeling niet meer wat ze is geweest (*Emiel Vervliet*)
- jan 2016: De stille revolutie van sociaal ondernemers, Sociaal ondernemerschap als nieuwe benadering voor internationale solidariteit? (*Fons van der Velden en Pol De Greve*)

2015

- nov 2015: Het ei van Columbus voor ontwikkelingssamenwerking? (*Dirk Brems en Tina Tindemans*)
- okt 2015: Textielarbeidsters hebben sociale bescherming nodig (*Sarah Vandoorne*)
- okt 2015: De twijfelachtige kleuren van groen geld (*Gert Van Hecken en Kahlil Baker*)
- sep 2015: Zijn de opkomende landen nu gevestigde machten? (*Dries Lesage, Stijn Sintubin, Ng Sauw Tjhoi, Laurent Delcourt, Jef Van Hecken, Karin Debroye, Lien Verpoest*)
- apr 2015: Moeten kernwapens gewoon verboden worden? (*Tom Sauer*)
- apr 2015: Een TTIP van sluiert: meer vrijhandel dient de winst, niet de mensen (*Emiel Vervliet*)
- jan 2015: De ontwikkelingssamenwerking voorbij? (*Marcus Leroy*)

2014

- december 2014: Wet breekt nood, Toekomst voor rondtrekkende veehouders in Afrika? (*Koen Van Troos*)
- november 2014: #LuxLeaks (*Kristof Clerix / ICIJ*)
- oktober 2014: Nog steeds gelukkig getrouwd? Een gouden bruiloft in de ontwikkelingssamenwerking (*Gijs Justaert*)
- juli 2014: Wordt de geopolitieke kaart van het Midden-Oosten hertekend? (*David Crikemans*)
- juni 2014: We zijn allemaal verschillend. U ook? (*Rachida Lamrabet*)
- mei 2014: Gouden tijden voor de rijken? (*Paul Krugman*)
- apr 2014: Kunnen voorbehoedmiddelen de wereld redden? (*Simon Calcoen*)
- mrt 2014: Gaan de groeilanden een diepe duik tegemoet? (*Pierre Salama*)
- feb 2014: Buitenlandse berichtgeving is dood, leve de mondiale journalistiek? (*Gie Goris*)
- feb 2014: Is Afghanistan klaar voor 2014? (*Thomas Ruttig*)
- jan 2014: Ligt Pakistan op het Arabisch schiereiland? (*Bruno De Cordier*)

2013

- dec 2013: Schept microkrediet slechts een illusie van ontwikkeling? (*Milford Bateman en Ha-Joon Chang*)
- sep 2013: Kan Afrika zijn ontwikkeling zelf financieren uit hogere belastingsopbrengsten? (*Mick Moore*)
- jun 2013: Is uw gsm goud waard?
- apr 2013: Wat weten we (niet) over het geweld in Oost-Congo? (*Koen Vlassenroot, Steven Spittaels, Kris Berwouts en Nadia Nsayi*)
- apr 2013: Bestaan de Zapatisten nog? (*François Hautart*)
- feb 2013: Kan rijk West-Afrika voeden? (*Saartje Boutsen en Jan Aertsen*)
- feb 2013: Hoe komt het dat Afrika de Millenniumdoelstellingen niet haalt? (*Dimitri Van den Meerssche*)

2012

- okt 2012: Genetisch gewijzigd voedsel als oplossing voor het hongerprobleem? (*Hielke Van Doorslaer*)
- sep 2012: Kan zwart-Afrika voedselzekerheid bereiken? (*UNDP*)
- sep 2012: What is the Rise of South-South relations about? (*Sanoussi Bilal*)
- apr 2012: Hoe inclusief is onze ontwikkelingssamenwerking? (*PHOS*)
- mar 2012: Brengen verkiezingen meer democratie in Congo? (*Mieke Berghmans en Nadia Nsayi*)
- mar 2012: Wat na Busan? (*Bert Jacobs*)
- mar 2012: Kan de politiek de ontwikkelingssamenwerking redden? (*Alex Duncan en Gareth Williams*)
- feb 2012: Wordt het precariaat een nieuwe sociale klasse? (*Guy Standing*)
- feb 2012: Waarheen met de revoluties in Egypte en Syrië? (*Brigitte Herremans, Pieter Stockmans en Majd Khalifeh*)

2011

- nov 2011: Kan armoede overwonnen worden? (*Abhijit Vinayak Banerjee en Esther Duflo*)
- nov 2011: Is India goed bezig? (*Jean Drèze en Amartya Sen*)
- nov 2011: Een keerpunt voor sociale bescherming wereldwijd? (*Gijs Justaert en Bart Verstraeten*)
- okt 2011: Heeft ontwikkelingshulp zijn tijd gehad? (*Marcus Leroy*)
- okt 2011: 7 billion: development disaster or opportunity? (*Hania Zlotnik and Fred Pearce*)
- sep 2011: Erkenning van de Palestijnse staat: een game changer? (*Brigitte Herremans*)
- jun 2011: Een uitweg uit de nieuwe voedselcrisis? (*Saartje Boutsen*)
- mei 2011: Is het einde van de bevolkingsgroei werkelijk in zicht? (*Ronald C. Schoenmaeckers*)
- apr 2011: Waarom gelijkheid beter is voor iedereen (*Richard Wilkinson en Kate Pickett*)
- mar 2011: Welke toekomst voor de ontwikkelingssamenwerking? (*Nemat Shafik*)
- feb 2011: Realiteit of mythe? Minerale rijkdom als motor van het geweld in het oosten van Congo (*Rachel Perks en Koen Vlassenroot*)

2010

- dec 2010: Heeft Congo kans van slagen? (*Tom De Herdt, Kristof Titeca en Inge Wagemakers*)
- nov 2010: Heeft de crisis het draagvlak van ontwikkelingssamenwerking ondermijnd? (*Tom De Bruyn en Ignace Pollet*)
- nov 2010: De laatste energiecrisis? Betekent piekolie het einde van de homo Petroliensis? (*Elias Verbanck*)
- sep 2010: Wat doet China in Afrika en Latijns-Amerika? (*John Vandaele en Marc Vandepitte*)
- sep 2010: De millenniumdoelstellingen: wachten op de grote doorbraak? (*Lonne Poissonnier en Rudy De Meyer*)
- jun 2010: Hoe goed zijn Brazilië, China en India in armoedebestrijding? (*Emiel Vervliet*)
- mei 2010: Why is poverty a human right crisis? (*Irene Khan and Steven Vanackere*)
- mei 2010: Wat is nu eigenlijk goed bestuur? (*Emiel Vervliet*)
- apr 2010: Is er Apartheid in het Heilige land? (*Korneel De Rynck*)
- mar 2010: Water zonder grenzen? Het regionaal belang van het Afghaanse water (*Benjamin Sturtewagen*)
- feb 2010: Wat met de Cubaanse revolutie na Fidel Castro? (*Marc Vandepitte*)
- feb 2010: Leidt klimaatverandering tot oorlogen? (*Harald Welzer en Jamie Shea*)
- jan 2010: Mogen we nog dieren eten in tijden van klimaat- en voedselcrisis? (*Jonathan Safran Foer en Louise Fresco*)

2009

- nov 2009: Spionage in het hart van Europa? (*Kristof Clerix*)
- nov 2009: Hebben de ngo's hun ziel verkocht aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking? (*Jean Reynaert en Patrick Develtere*)
- okt 2009: Chaos in Afghanistan en Pakistan? (*Ahmed Rashid en Jef Lambrecht*)
- sep 2009: De 'Gele Reus' in ademnood? (*Samia Suys*)
- sep 2009: Is ontwikkelingshulp verantwoordelijk voor de armoede in Afrika? (*Dambisa Moyo en Kumi Naidoo*)
- jul 2009: Is dit de nieuwe kolonisering? (*International Food Policy Research Institute, The Economist, vertaling Emiel Vervliet*)
- jun 2009: Kan de G20 de wereld redden? (*Emiel Vervliet*)
- apr 2009: Hoezo, vrije meningsuiting? (*Ruddy Doom en Sofie Van Bauwel*)
- mar 2009: Hebben financiële speculanten 120 miljoen mensen honger laten lijden? (*Peter Wahl, vertaling en samenvatting door Emiel Vervliet*)
- mar 2009: What is the status of human rights in Iran? (*Shirin Ebadi*)
- feb 2009: Hoe zien wij Gaza? (*Ruddy Doom en Simone Korkus*)

2008

- dec 2008: Wat is waardig werk? (*Emiel Vervliet*)
- nov 2008: Betalen de armen de prijs van een slecht beleid? (*Saar Van Hauwermeiren*)
- okt 2008: Hoeveel armen zijn er nu eigenlijk? (*Emiel Vervliet*)
- okt 2008: Blinkt alle goud? (*Catapa*)
- jul 2008: Door welke lens kijken wij naar China? (*Kristof Decoster*)
- jun 2008: Heeft Congo iets aan zijn mijnen? (*Raf Custers*)
- jun 2008: Wie zorgt er voor een échte groene revolutie? (*Jan Aertsen en Dirk Barrez*)
- mei 2008: Kan onverschilligheid dodelijk zijn? (*Forum for African Investigative Reporters, vertaling en samenvatting: Emiel Vervliet*)
- mar 2008: Levert de traditie de oplossing? (*Bert Ingelaere*)
- feb 2008: Kunnen boeren de wereld redden? (*Saartje Boutsen*)
- jan 2008: Neemt de inkomensongelijkheid in de wereld toe of af? (*Emiel Vervliet*)

2007

- dec 2007: Waar de kassa altijd rinkelt? (*Internationaal Vakverbond, vertaling: Emiel Vervliet*)
- dec 2007: Is er leven na Kyoto? (*Simon Calcoen, Peter Tom Jones, Edith Vanden Brande en Alma De Walsche*)
- okt 2007: Zijn de EPA's levensgevaarlijk? (*Marc Maes*)
- sep 2007: Ligt de Afrikaanse hemel in Barcelona? (*Roos Willems, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Hoe erg is het klimaat eraan toe? (*IPCC, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Redt de minister van Financiën het klimaat? (*Aviel Verbruggen, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Viva el populismo? (*Emiel Vervliet en Alma De Walsche*)
- mar 2007: Veertig jaar bezetting - Hoe lang nog? (*Ludo De Brabander & Brigitte Herremans*)

2006

- dec 2006: Hoe geglobaliseerd is de islam? (*Olivier Roy*)
- dec 2006: Zit de Congolese toekomst in de grond? (*Sara Frederix en John Vandaele*)
- nov 2006: Helpt onze hulp tegen honger? (*Saartje Boutsen en Jan Vannoppen*)
- nov 2006: Wil China de wereld overheersen? (*Jonathan Holslag*)

Al deze MO*papers kunnen gratis
gedownload worden op www.MO.be/papers

